

Adam Skreczko

"Il mistero nuziale. 1. Uomo-Donna", Angelo Scola, Roma 1998 : [recenzja]

Studia nad Rodziną 5/1 (8), 198-200

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Powołanie do stanu małżeńskiego oznacza też, zdaniem autorów, podjęcie specyficznej dla niego drogi duchowej. Ta bardzo zobowiązująca droga, wyrażająca się w duchowości małżeńskiej, omówiona została w części V aż w 8 punktach, z uwzględnieniem bogatej literatury ostatniego 10-lecia (s. 375-462).

Wreszcie ostatnia, VI część, została poświęcona jednemu z celów, a także owoców małżeństwa – prokreacji i wychowaniu potomstwa. Ukazuje ona ojcostwo i macierzyństwo jako wspańiałomyślną miłość twórczą, zakorzenioną w Bogu-Miłości zatroskanym o swoje dzieci (s. 463-580).

Każda z tych części zawiera aktualną bibliografię.

Poza szczegółowym spisem rzeczy (s. 581-590), w zakończeniu (s. 579-580) autorzy Encyklopedii zaznaczają, iż – patrząc na małżeństwo jako na powołanie – pragnęli, aby dzięki ich dziełu małżonkowie, opierając się na zdrowym podłożu medycyko-psychologicznym, przeżywali swoje relacje miłości w świetle Objawienia i Tradycji Kościoła. Trzymając się zaś porządku prawnego cywilno-kanonicznego, podejmowali razem duchową drogę, właściwą ich stanowi, przyczyniając się poprzez prokreację i edukację potomstwa do pomnażania dobra całej rodziny ludzkiej.

Należałoby tylko wyrazić pragnienie, aby to cenne dzieło było dostępne również dla polskich czytelników, z których tak wielu poszukuje urzeczywistnienia w swoim życiu tej „wielkiej tajemnicy”, jaką jest małżeństwo „w odniesieniu do Chrystusa i Kościoła” (Ef 5,32).

ks. Leonard Pawlak FDP

Angelo Scola, II mistero nuziale. 1. Uomo-Donna, Roma 1998, 208s.

Angelo Scola (ur. w 1941r.; doktor filozofii i teologii; biskup od 1991r.; rektor Papieskiego Uniwersytetu Laterańskiego w Rzymie od 1995r. i dziekan Instytutu Studiów nad Rodziną na tym Uniwersytecie) podjął trudny temat tajemnicy miłości oblubieńczej. Autor zaznaczył we wstępie, że zagadnienie to ma zamiar ukazać w dwóch częściach – etapach: część pierwsza, zatytułowana: „Tajemnica miłości oblubieńczej. Mężczyzna – Kobieta”, jest omawianą przez nas pozycją, druga zaś, która ma się ukazać w odrębnej książce, pt.: „Małżeństwo – Rodzina”, będzie dopełnieniem pierwszej.

Pierwsza z książek A. Scoli, „Tajemnica miłości oblubieńczej. Mężczyzna – Kobieta”, składa się z dwóch części i czterech dodatków. Jest ona próbą interpretacji nauczania Papieża Jana Pawła II na temat męskości i kobiecości. Katechezy głoszone przez Papieża w latach 1979-1984, a więc wkrótce po rozpoczęciu pontyfikatu, ukazały głębię i piękno relacji mężczyzny i kobiety, męża i żony, jak też odsłoniły troskę Ojca Świętego o ukazanie pełnej prawdy o tych rzeczywistościach. Cały pontyfikat Jana Pawła II charakteryzuje posługa małżeństwu i rodzinie. Oprócz wspomnianych Katechez zostały ogłoszone także inne dokumenty Papieskie dotyczące tych zagadnień.

Fakt wybrania nauczania papieskiego jako podstawy do swoich rozważań teologicznych na temat miłości oblubieńczej świadczy o tym, że autor docenia głębię i wartość tego nauczania. Chce kroczyć pewną drogą, w przeciwieństwie do wielu współczesnych teologów, którzy nauczaniu papieskiemu wyznaczają miejsce marginalne, usiłując, z różnym skutkiem, stworzyć coś oryginalnego.

A. Scola poszukując znaczenia podstawowych pojęć (kluczy), jakich używa Papież w omawianiu tematyki antropologicznej, w swojej książce oprócz wspomnianych Katechez papieskich odniósł się także do Listu apostolskiego *Mulieris dignitatem*. Część pierwsza książki rektora Lateranum składa się z trzech rozdziałów: 1. Podstawy teologiczne tematu mężczyzna-kobieta; 2. Znaczenie jedności dwojga; 3. *Imago Dei* a seksualność ludzka. Takie ujęcie zagadnienia pozwala czytelnikowi na zdobycie całościowego obrazu człowieka (mężczyzny i kobiety), stworzonego na „obraz Boży” i obdarzonego płciowością.

W drugiej części tomu znajdujemy najpierw analizę *analogatum princeps* poprzez systematyczne studium „dynamizmów” ludzkiej miłości: zakochanie, miłość, seksualność (czwarty rozdział). Ta analiza w naturalny sposób prowadzi do podjęcia zagadnienia dalszych form miłości oblubieńczej. Rozdział piąty pt. „Opis tajemnicy miłości oblubieńczej”, zawiera przemyślenia autora na temat miłości oblubieńczej i płodności od strony fenomenologicznej. Szósty zaś rozdział, zatytułowany „Tajemnica miłości oblubieńczej i płodność” przedstawia potwierdzenie wewnętrznego ukierunkowania miłości oblubieńczej na płodność. Autor mówiąc o ludzkiej rozrodzności głosi za Papieżem pogląd o zbieżności trzech czynników: dwoistości płci, miłości i płodności, przez co odcina się wyraźnie od głoszonego współcześnie poglądu przeciwnego temu stanowisku.

Niewątpliwie ciekawą i pożyteczną dla czytelnika może okazać się lektura czterech dodatków, zamieszczonych przez autora w omawianym opracowaniu. Mają one pomóc czytelnikowi bardziej zgłębić przedstawione zagadnienia. Autor w tym miejscu zakłada, że czytelnik zechce pójść jeszcze dalej w refleksji poprzez własną pracę. Pierwszy dodatek ukazuje doktrynę kościelną na temat niedopuszczania kobiet do święceń kapłańskich (jako uzupełnienie pierwszego rozdziału). Drugi jest krytyką wybranych fragmentów *De passionibus (affectio et amor)* św. Tomasza z Akwinu. Trzeci dodatek jest komentarzem do Instrukcji o szacunku dla rodzącego się życia ludzkiego i o godności jego przekazywania *Donum vitae*. W czwartym dodatku znajduje się refleksja na temat znaczenia tematu: męskość-kobiecość w formacji kapłańskiej i teologicznej.

Teksty zawarte w dodatku stanowią swoiste dopełnienie książki. Pozwalają one przenieść na grunt praktyczny, życiowy, ujęcie teologiczne zagadnienia miłości oblubieńczej. Z tego też powodu można je zaliczyć do zakresu teologii pastoralnej.

W książce A. Scoli pt.: „Tajemnica miłości oblubieńczej. Mężczyzna – Kobieta” znaleźć można powtórzenia i powroty do tego samego zagadnienia. Takie ujęcie wydawać by się mogło zbędnym obciążeniem dla czytelnika, ale tak nie jest. Wspomniane powtórzenia są potrzebne, wręcz konieczne dla całościowego spojrzenia na poruszane zagad-

nienia. Wymaga tego logiczny tok myślowy przy podejmowaniu tego samego zagadnienia, ale już z innej strony i pod innym kątem. To właśnie brak tychże powrotów sprawiłby trudności w uchwyceniu istoty tego ważnego, a zarazem trudnego zagadnienia.

Należy też dodać, że omawiana pozycja A. Scoli nie jest opracowaniem czysto teoretycznym, oderwanym od życia i doświadczenia ludzkiego. Wprost przeciwnie, czytelnik przy lekturze tej książki odnosi wrażenie, że jego przeżycia i doświadczenia w tym względzie znajdują w niej swoje odzwierciedlenie.

Jako student Instytutu Studiów nad Rodziną Jana Pawła II w Rzymie miałem okazję słuchać dobrze przygotowanych i przemyślanych wykładów ks. prof. Angelo Scoli z zakresu antropologii teologicznej. Część zagadnień podejmowanych na wykładach w nieco zmienionej formie odnalazłem w omawianej książce. Przyjąłem to z wielką radością, gdyż jeszcze podczas studiów wraz z kolegami wielokrotnie prosiłem profesora o przygotowanie wydania książkowego w celu spopularyzowania jego myśli. Sądziłem wtedy, że te wykłady, oparte w dużej mierze nie tylko na nauczaniu Papieża Jana Pawła II, ale także na poglądach szwajcarskiego teologa Hansa Ursa von Balthasara są bardzo cenne i powinny dotrzeć do szerszego grona osób. Obecnie, gdy miałem okazję przeczytać je wydane w formie książki, podtrzymuję pogląd o wielkiej wartości myśli teologicznej ks. A. Scoli, obecnie biskupa i rektora Uniwersytetu Laterańskiego, w skład którego wchodzi Instytut Studiów nad Rodziną Jana Pawła II. Książd biskup na zakończenie wstępu do książki stwierdza: „Muszę jeszcze dodać, że bez prac doktorskich i licencjackich wielu z moich uczniów, nie mógłbym ukończyć podjętej pracy. Za to jestem im wdzięczny” (tł. autora).

Wśród coraz bogatszej literatury teologicznej na temat roli i znaczenia miłości oblubieńczej, książka biskupa Angelo Scoli jawi się jako pozycja cenna i pożyteczna z wielu względów. Może ona spełnić ważną rolę także na gruncie polskim i z pewnością zasługuje na przetłumaczenie.

ks. Adam Skreczko

Michel Schooyans, *Le crash démographique. De la fatalité à l'espérance*, Sarmant-Fayarf [Paris 1999], 222s.

Książd Profesor Michel Schooyans, będąc już emerytowanym profesorem nie ustaje w swojej walce w obronie życia. Jest dobrze znany i ceniony także w Polsce. W jednej z ostatnich książek zatytułowanej „*Le crash démographique. De la fatalité à l'espérance*” („Krach demograficzny. Od katastrofy do nadziei”), autor w ośmiu rozdziałach przedstawia zjawisko gwałtownego spadku urodzeń w Europie. Podaje przyczyny tego niebezpiecznego zjawiska, a także rady i propozycje rozwiązania kryzysu urodzeń. Na pierwszych stronach książki Książd Profesor porównuje współczesną sytuację demograficzną świata do katastrofy Tytani-